

THEATERTIP

Tranen vloeien tijdens indrukwekkend toneel

ERIC NEDERKOORN

Het Grand Theatre krijgt een bijzondere productie over de vloer, tweetalig in Oekraïens/Nederlands. Gespeeld door gevluchte Oekraïners uit Haren en Groningen. Waar leidt dit pad naar toe? symboliseert zowel hun gemoed als de situatie in hun land.

Gevlucht zijn ze, de Oekraïners, weg van de oorlog. Toch nemen ze die permanent mee. Dat uit zich direct tijdens de allereerste scène in de repetitie van *Waar leidt dit pad naar toe?*

In het Grand Theatre in Groningen zitten drie Oekraïense actrices in een denkbeeldig station met achter zich een grote berg koffers te wachten op de reis naar veiligheid. Anderen schuifelen over het perron, voornamelijk vrouwen. Ineens klinkt een snoeiharde dreun door de zaal. Een raketinslag.

Een van de actrices schiet na de klap direct uit haar rol. Ze huilt. De anderen troosten haar. Dit staat niet in het script. Als de scène opnieuw wordt ingezet, dempt regisseur Illia Chastilov het geluid. Zo blijft het behapbaar. Chastilov (31) kwam anderhalf jaar geleden vanuit Kramatorsk naar hier. Nog dagelijks vreest hij het nieuws uit zijn oude omgeving. „Mijn ouders en vrienden wonen er nog.” Hij was daar acteur. Nu geeft hij theaterles in het voormalige Nescio Hotel in Haren, dat Oekraïners onderdak biedt, evenals Frascati naast het Hoofdstation in Groningen, waar hij ook doceert.

„Theater en muziek zijn heel belangrijk voor de bewoners”, zegt Tetiana Kolisnyk (48).

„Mooie dingen maken, plezier hebben samen, helpt ons echt. We zijn dankbaar dat het kan.”

Zij woont in Frascati, met haar twee zoons, en speelt mee als een van de drie vrouwen op het station. Kolisnyk woont hier vier jaar en spreekt Nederlands. Dat doet ze, als enige, ook in de voorstelling. Haar teksten krijgen een Oekraïense vertaling op schermen; het Oekraïens wordt in het Nederlands vertaald.

Oekraïens voor de Nederlanders, Nederlands voor de Oekraïners. Dat is de achterliggende gedachte van deze door De Sociale Brigade gefaciliteerde voorstelling. Breng iedereen samen. De stichting is na de Russische

invasie opgezet door Willemijn Kemp uit Haren. Ze regelt materiële hulp in Oekraïne en biedt zowel praktische als morele steun aan Oekraïners hier.

Voor Illia Chastilov is dit zijn eerste regie. De tekst is van een jonge Oekraïense schrijfster. De koffers staan voor de vlucht én voor nostalgie, voor herinnering. Dat uit zich in een prachtmonoloog van actrice Tetiana Sharanenkova, die als het ware terugkeert naar de zolder van vroeger, waar ze speeltjes en kledingstukken pakt, verlangend naar betere tijden. In haar linkerhand draagt ze een tas met daarop de uitvergroete postzegel die Oekraïne liet drukken van het aan flarden geschoten Russische oorlogsschip. De spreekwoordelijke middelvinger.

De tekst is zeer poëtisch. Mooi zonder overdaad. Daar hebben Illia Chastilov, Tetiana Kolisnyk en Willemijn Kemp hard aan gewerkt. „Oekraïners vormen een heel beschaafd volk. Ze drukken zich poëtisch uit.” Knap werk, om dat vertaald goed te laten overkomen.

En waar komen al die koffers in het decor vandaan? „Uit de loods van De Sociale Brigade”, zegt Groninger Pieter Hagedoorn (73), de enige Nederlander en man op de vloer. „Door de hoge brandstofkosten is het niet te doen om spullen naar Oekraïne te brengen.”

Hagedoorn is getrouwd met een Oekraïense. „We woonden in Kyiv, tot het vier jaar geleden gevaarlijk werd.” Zijn Oekraïens is goed. Toch? Glimlach. „Nee. Mijn vrouw spreekt Engels.”

Hij komt helemaal aan het eind van het tweede deel op, als de oude man die de vraag uit de titel moet beantwoorden. Regisseur Chastilov: „Dat deel is absurdistisch. Het speelt zich meer af in de beleving van de personages dan in de werkelijkheid.”

Dat blijkt uit het antwoord op die titelvraag: ‘Ga je naar links, dan kom je uit bij een graf. Ga je rechts, dan kom je uit bij een graf’. Het lot waaraan niemand ontkomt. Met eronder de vraag: hoe maak je er toch wat moois van? Want hoop moet blijven.

Waar leidt dit pad naar toe? van Bamboe Theater staat vanavond in het Grand Theatre, Groningen. Aanvang 20 uur. Zie: grandtheatregroningen.nl.

Drie Oekraïense actrices bij een bankje op een denkbeeldig station, met achter zich een grote berg koffers. FOTO: CORNÉ SPARIDAENS